

رفاه

نوشته:

نورمن بری

www.ketab.ir
ترجمه:
محمدرضا فرهادی پور

انتشارات آشیان

سرشناسه	بري، نورمن پي، ۱۹۴۴ - م
عنوان و نام پديدآور	Barry, Norman P
مشخصات نشر	رفاه/ نورمن بري؛ ترجمه محمدرضا فرهادپور.
مشخصات ظاهري	تهران: اشيان، ۱۳۸۹.
شابک	۲۵۲ ص.
وضعيت فهرستويي	۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۸-۶۱-۱
يادداشت	فيا
عنوان ديگر	Welfare, c1999: عنوان اصلي:
موضوع	رفاه اجتماعي
شناسه افزوده	رفاه اجتماعي - دولت رفاه
رده بندي کنگره	فرهادي پور، محمدرضا، ۱۳۵۶ - مترجم
رده بندي ديويي	۱۳۸۹۷۴ب/۵۱HV
شماره کتابشناسي ملي	۳۶۱
	۸۰۱۵۰۲۲

انتشارات آشيان

نورمن بري
مترجم: محمدرضا فرهادي پور
نمونه خوانان: سليمه غلامي - سروش مالت
صفحه آرايي: ابراهيم توکلي
طراحي و آماده سازي روي جلد: بهرام داوري و هاله قرباني تهراني
چاپ دوم: ۱۴۰۳
تيراز: ۲۰۰ نسخه

قيمت: ۱۷۵۰۰۰۰ ريال

مرکز فروش: خيابان انقلاب، خيابان فخر رازي، کوچه فاتحي داريان، پلاک ۵، طبقه اول

تلفن: ۶۶۹۷۲۷۹۲ تلگرام و واتساپ: ۰۹۹۰۸۹۸۴۷۵۷

Ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-964-7518-61-1

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۸-۶۱-۱

تمامي حقوق اين اثر محفوظ مي باشد. تکثير يا توليد مجدد آن به صورت کلي و جزيي و به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصوير و نشر الکترونيکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار چاپ اول.....	۵
پیش‌گفتار چاپ دوم.....	۹
۱- ایده رفاه در اندیشه سیاسی.....	۱۱
۲- خایده‌گرایی و سرچشمه‌های فلسفه رفاه.....	۳۵
۳- ضد فردگرایی از فضا تا حداقلی تا دولت رفاه.....	۵۹
۴- اقتصاد سیاسی لیبرال و رفاه.....	۷۹
۵- انتقاد از فردگرایی و اخلاق رفاه.....	۱۰۷
۶- عدالت و برابری و رفاه.....	۱۳۵
۷- رفاه و دولت رفاه و سیاست.....	۱۵۷
۸- رفاه: ضمیمه.....	۲۰۱

پیش‌گفتار چاپ اول

اندیشه اجتماعی و سیاسی معاصر به گونه‌ای تحت سیطره مفهوم رفاه قرار گرفته است که مفسران قرن پیشین را شگفت‌زده خواهد ساخت. گفتمان رفاه پس از این قرن محو نشده است. عمر این مباحث خیلی طولانی است چرا که این‌ها مورد استفاده در بحث سیاسی اخیر در خصوص رفاه اولین بار حداقل در سیست سال گذشته طرح شده است. تفاوت واقعی باز می‌گردد به مباحث محوری‌ای که اینک به این ایده‌ها افزوده شده است. دستوری کتبی برای دولت‌های جدید مبهم و گنگ به نام «رفاه» و «نیک‌بختی» یا «رضایت‌خاطر» را به حاکم برساند، امری که اکنون با نادیده گرفتن همه ارزش‌های سیاسی دیگر نمود یافته است، درحالی‌که زمانی رفاه به مثابه یکی از آیتم‌های فرعی برنامه کار دولت شناخته شده بود. حتی بعضی نویسندگان ضد دولت نیز نیک‌بختی را از برخی جوانب یا سایر جوانب به مثابه یگانه ضرورت هستی و حیات آدمی مورد توجه قرار می‌دهند، گرچه مدعی‌اند که رفاه از رهگذر تجارب فردی به دست آمده است نه از کنش سیاسی مستقیم و همین است که رفاه را به یک مفهوم «مدرن» خاص تبدیل می‌سازد.

در این کتاب به گونه‌ای مختصر و مفید تلاش کرده‌ام تا نمای کلی ویژگی‌های اصلی مفهوم رفاه و اهمیت آن در مباحث سیاسی رایج را

تفسیر کنم. ناگزیر، این کار، بحث رفاه را در بافت سایر مفاهیم سیاسی مانند عدالت و برابری و آزادی و حقوق در بر دارد. یکی از مشکلات اصلی، استخراج مفهوم رفاه از این مفاهیم است به گونه‌ای که ویژگی‌های متمایز آن ایزوله شود. با این همه، این وظیفه‌ای فوق‌العاده دشوار است به دلیل این که هرگونه بررسی مفهوم رفاه باید به طور مشخص با فروض جداگانه و قوی درباره اهداف حقیقی و زندگی سیاسی همراه شود: نقش دولت و اهمیت آن که باید به تلاش فردی افزوده شود حوزه‌های کلیدی این بحث هستند.

تلاش کرده‌ام تا نشان دهم که یکی از قطعی‌ترین عناصر اندیشه معاصر شبیه‌سازی ایده رفاه با دولت است. خیلی ساده می‌توان گفت این موضوع به این معناست که در بحث سیاسی، خارج از فلسفه سیاسی مجرد و نه چندان کاربردی، رفاه به طور گریزناپذیری با سیاست‌ها و نهادهای دولت رفاه معاصر گره خورده است. با این حال، این رابطه نه از نظر تحلیلی قطعی است و نه یک تصور بالذاتی صحیح تلقی می‌شود. اقتصاددانان و فلاسفه اجتماعی نشان داده‌اند که به چشمه‌های نیک‌بختی متنوع است و تنها در اواسط قرن بیستم بود که این موضوع به بخشی از یک اجماع روشنفکری تبدیل شد که مقامات سیاسی باید در ابتدا در قبال تهیه آن پاسخگو باشند. در واقع، عمر این اجماع کوتاه بود و در اندیشه سیاسی معاصر ما شاهد رد سرسختانه شبیه‌سازی فوق‌الذکر توسط نویسندگان مهمی هستیم.

به ناچار، بررسی رفاه شامل تحلیلی جدی از ادعاهای فردگرایی و جمع‌گرایی است. همان‌طور که در فصل هفتم نشان می‌دهم، مشکل رفاه ممکن است به طور قابل قبولی به مثابه یک مثال‌سازی از این برداشت‌های سنتی و رقیب در جهان اجتماعی تفسیر نشود. علاوه بر این، نشان داده‌ام

که هر بحثی پیرامون رفاه باید با تزریق بدبینی، و نه نومییدی، به امکان دستیابی به هرگونه راه حل مرتبط با آن بهبود یابد. این موضوع ممکن است در سطح مفهومی چندان مهم نباشد، اما در حوزه سیاست عملی، مصداق نیافتن این مفهوم مشکلات سیاستی لاینحلی ایجاد کرده است. بنابراین، بسیاری از «معیارهای» رفاه، ناشی از سرچشمه های فردگرا یا جمع گرا، نتایج بدخیمی به بار آورده اند که توسط اندیشه پردازان پیش بینی نشده است. این تنها مبین راحتی فرد بدبین معاصر است که می گوید بسیاری از مشکلات رایج حاصل از سیاست اجتماعی، «در حقیقت»، تکرار حوادثی است که در سراسر تاریخ مشغولیت دولت جهت عمومیت بخشیدن به رفاه اتفاق افتاده است.

با این همه، پاسخ من اولاً تاریخی نیست. تلاش نکرده ام تا پاسخی براساس ترتیبات زمانی توسعه یافته رفاه ارائه کنم بلکه به موضوعات و مباحثات معاصر در بافت ارزش ها و قواعد اخلاقی پرداخته ام که بر تاریخچه این مفهوم مستولی بوده اند. لذا هیچ گونه ارجاعی به تام پین^۱، که کتاب حقوق انسانی^۲ او دربرگیرنده ریشه مدرن مباحث رفاه است، نشده است اما بسیار در خصوص فایده گرایان بحث شده است - دقیقاً به دلیل این که این چارچوب توجیه آمیز آنها بود که در اعتباربخشی بلندمدت به رفاه موثر و مسلط بود. با این وجود، هیچ عنصر حقیقی ای در این کتاب وجود ندارد یا تنها مقدار کمی وجود دارد. انبوهی از مطالعات آماری در خصوص رفاه و نهادهای رفاه وجود دارد که بخش عمده آن هم توسط ایالات متحده آمریکا و بریتانیا انجام شده است، اما بخش اعظم آن ماهیتی بی دوام دارد. به نظر من مهم تر این است که تصویری کلی

1. Tom Paine

2. The Right of Man

از آن مفاهیم و ایده‌ها و ارزش‌هایی ارائه شود که گفتمان‌های سیاسی گذشته و حال در خصوص این موضوع بحث‌برانگیز ارائه می‌دهند. شک ندارم که همان مادهٔ تئوریک و ایدئولوژیک در آینده نیز مشاهده خواهد شد.

مجموعهٔ دست‌نوشته‌ها در دانشگاه باکینگهام آماده شد و از الیزابت استیوارت^۱ و لیزی کلایدن^۲ برای تایپ خوب‌شان متشکرم. البته کتاب در مرکز فلسفه و سیاست اجتماعی^۳، دانشگاه ایالتی بولینگ گرین^۴، اوهایو، تکمیل شد و به خاطر تسهیلات ارزندهٔ آن موسسه برای تحقیق و پژوهش مدیون آن‌جا هستم. همچنین می‌خواهم از ماری دیلساور^۵ برای کار منشی‌گری در یادداشت‌های کوتاه تشکر کنم.

نورمن بری

بولینگ گرین، سپتامبر ۱۹۸۹

www.ketab.ir

-
1. Elizabeth Stewart
 2. Lizzie Clayden
 3. Social Philosophy and Policy Center
 4. Bowling Green State University
 5. Mary Dilsaver

پیش گفتار چاپ دوم

از زمان نخستین انتشار این کتاب در سال ۱۹۹۰ جهان رفاه دست خوش تغییرات زیادی بوده است. آنچه تلاش کرده‌ام در ویرایش دوم کتاب انجام دهم، تشریح دقیق بعضی نکات مفهومی است که در ویرایش اول کتاب ناقص مانده بود، و همچنین تداوم بعضی خطوط پژوهشی است که بعداً مطرح شده است. بنابراین ضمیمه الحاقی نسبت به چاپ اول حاوی تحلیلی جزئی‌تر از تئوری و عقاید مرتبط با آن است. اما شاید نکته مهم‌تر این است که به بحث دولت رفاه پرداخته‌ام که پیش از این در دهه ۱۹۸۰ در جریان بوده است. نهادها و سیاست‌های دولت رفاه هم در ایالات متحده آمریکا و هم در بریتانیا با انتقاد مواجه بوده‌اند و من بعضی از این عقاید را توسعه داده‌ام. نکته مهم استمرار رویکردی اخلاقی برای تفکر در خصوص رفاه است. این واقعیت تأثیری جدی بر نظریه‌های لیبرال کلاسیک رفاه و رویکردهای جمع‌گرا دارد. احتمالاً دولت رفاه در بیشتر دموکراسی‌های غربی در شکل فعلی خودش ادامه حیات نخواهد داد. امید می‌رود که صفحات بعد برای خواننده بینشی واضح و دقیق نسبت به دلایل تئوریک تغییرات معاصر فراهم کند. مایلم

www.ketab.ir

تألیف ۱۹۹۸

ترجمه بری

این نسخه از کتاب تشکر کنم.

از دستاورد، فی مومنت، برای کار ما، و تمام وقت در آماده سازی